איסורי ביאה הלכה י: יש ב מיי׳ פ״ב מהל איסורי מזבח הלכה ב:

תום' הרא"ש (המשך) נחש. ותימה והא קתני חיה ונחש בכלל חיה כדאמר בסנהדרין (וכל) וואת כל נפשו החיה הרומשת לרבות הרומשת על הארץ דמשמע . דחיה שנעשית דחיה שנעשית רומשת והיינו נחש שהלך בקומה זקופה ונעשה הולך על גחון אבל סתם חיה לא הרי נחש בכלל: ליתני נחש. פי׳ ליתני נחש לחודיה דאיז ליוני נווש לוחויה האין לפרש ליתני נחש בהדי בהמה וחיה דא"כ היכי קאמר אי תנא נחש ה"א בנחש הוא דפליגי דא"כ בהמה וחיה ועוף למאן קתני לה אי לר' מאיר . דהשתא וחש דלא כחיר ריה בהו יצירה מיבעיא. מיהו קשה ליתני נחש בהדייהו ירא הוה מצי למיפרך מידי י״ל דלא ניחא ליה למיתני י״ל דלא ניחא ליה למיתני חש בהדיה חיה דלמא אתי למיטעי ולמימר דנחש לא הוי בכלל חיה. והתם ררשינז וכל חיה הרומשת וה נחש: הא באוכמא בהמה ארוכין א"ר יוסי בהמה ארוכין א"ר יוסי בר אבין באדם הלבן רבה על השחור ובהמה שחור רבה על הלבן: קריא וקיפופא. כוס וינשוף י. מתרגמינן קריא וקיפופא צוד יש קיפוף אחד בעופות יבפ׳ אלו טרפות תניא זושמח זו רזואה שרטופות וגשמת זו בוזאת שבעופות ואמר אביי בזואת שבעופות קיפוף שמו: ל**איתסורי** באחותה. הא דלא קאמר . לענין גופה לחייב הבא . צליה משום אשת איש או עליה משום אשת איש או להתחייב ההורגה דמילתא דפשיטא היא דלא חיי כולי האי שתהא ראויה לביאה או לצאת מידי טרפה: . למימרא דחיה. פרש״י דאיז איסור אחות אשה אלא בחייה וקשה לא החייה וקשה לפירושו דמצי לאוקומי בעיא דר' ירמיה לאסור חמותה דמ״ד חמותו לאחר מיתה

בשריפה וגם לכ״ע איסורא

בשויפה זגם לכ"ע איטוו א איכא הלכך נראה לפרש למימרא דחיי ונפיק מידי נפל דתפסי בה קידושין והא לא מצי למיבעי אם

כזית ממנו מטמא באהל

נוית ממנו מטמא באחל ועצם כשעורה אם מטמא דמילתא דפשיטא הוא כיון דאמו טמאה לידה טמא כמו נפל: לא אמרה ר'

מאיר אלא הואיל ובמינו

מתקיים. ותימה והא פירשנו לעיל טעמי מקרא דגמר יצירה יצירה וי״ל דמ״מ

(ק"ו) צריך טעמא להתקיים

ראפי׳ באדם בדבר שאין

יאכ באום בובו שאן מתקיים לא חשיב לידה כדאמרינן כדי שינטל מן

החי וימות. ותימה מאי קפריך לימא הא דקאמר הואיל ובמינו מתקיים היינו

שמתקיים י"ב חדש אבל

שמונקיים י"ב יווש אבל זה אינו מתקיים י"ב חדש אבל פחות מתקיים והוי כטריפה וי"ל דא"כ הו"ל כמימר הואיל ובמינו חי

אבל מדנקט מתקיים משמע דאין מתקיים כלל. ותימה לקמן דאמר גופו תייש ופניו

להכי אפנייה רחמנא כו'. כרבנן: דלא סגמר ממופנה מלד אחד. רילפינן ממופנה משני צדרין. תימה ולשחוק מהפנאה דאדם יה א מיי פיי מהלמת להשתא תנין לא מופנה כלל ובהמה מופנה בלד אחד השיבין: יוצר הרים. ומופנה הוא כדקאמר בסמוך: ליתני נחש. ואע"ג דקתני חיה ונחש בכלל חיה כדכתיב (בראשית ג)

והנחש היה טרום מכל חים השדה לאחר שנקללו רגליו לא מיקרי חיה סתם אלא חיה הרומשת ולא הוי

בכלל חיה דמתניתין: קריא וקיפופא. ג' מיני קיפוף יש הכום והינשוף (ויקרא א) מתרגמינו הריא והיפופא והתנשמת נמי אמר באלו טריפות (חולין דף סג.) זה באות שבעופות ואמר אביי באות שבעופות קיפוף ועוד קיפוף מין חיה כדאמר בהרואה (ברכות מ:) כל מיני חיה יפין לחלום חוץ מן הקוף והקיפוף0: לאיתםורי באחותה. לענין גופה לא בעי אם הבא עליה חייב משום אשת איש או אם חייב ההורגה דפשיטא ליה דאינה חיה ג' שנים שתהא בת ביאה ולא שנה שלא תהא טרפה ומיהו הוה מצי למבעי אם הרובע חייב סקילה כדין הבא על הבהמה: הואיל ובמינו מתקיים. אע"פ דדריש ג"ש דינירה בעי טעמא הואיל ובמינו מתקיים דאפילו בולד גמור בעינן מתקיים למעוטי נולד חתיכה או חסרה וא"ת והא גופו תייש ופניו אדם דאינו מתקיים ואמרינן בסמוך דכ"ע אדם הוי וי"ל דאע"ג דלא חיי לא בבהמה ולא באשה מ"מ גופו תייש כתיקונו ופניו אדם כתיקונו ואינו חסר מאומה:

משום דמשיבין וכאן יש להשיב מה לאיש שכן מטמא מחיים כדלקמיה: לקולא. דלא בעינן מופנה כולי האי: לרבנן. כיון דלמופנה מלד אחד למדין ומשיבין ולשחינו מופנה כל עיקר אמרינן דברי הכל למדין ומשיבין מאי איכא בין מופנה

מצד אחד לשאינה מופנה כל עיקר: והכח מחי פירכח חיכח. כלומר והכח בג"ש דתני אאדסש מה תשובה איכא דקאמרת דניחא לך למיגמר מחיה דהוי מופנה משני לדדין משום דחין משיבין ולא נגמר בריאה בריאה מתנין משום דמופנה מלד אחד הוא ומשיבין ומאי אית לך לאותובי: שכן מטמח מחיים. מקבל טומחה בחייו משרך או משאר טומאות דין הוא שתהא יולדתו טמאה לידה תאמר באלו הלכך גבי דגים פרכינן ליה דמופנה מלד אחד הוא אבל גבי בהמה אע"ג דפירכא היא לא פרכינן לה הואיל ומופנה היא משני לדדין: וכן אמר רבי חייא כו'. אדרב יהודה אמר שמואל קאי: הר מי קמפלת. מי מפלת נפל גדול כהר: דמות אבן הוא דמפלת. חתיכת בשר דמות אבן גוש בעלמא מיקרי ולא כתיבא ביה ילירה: גוש. כמו (איוב ז) גוש עפר: הואיל ועיניהן. של חיה ובהמה: דומות לשל אדם. שחור שבעין הוה עגול בבחמה כשל אדם אבל דדגים לאו עגול הוא: והא גבי מומיו סני לה. כלומר היכי אמרת דעין בהמה דומה לאדם והא גבי מומי הבכור קתני לה בבכורות (דף מ.) ושגלגל עינוי הוי מום ומדחשיב ליה מום נמלא שאין דרך בהמה להיות עיניה כאדם: בחוכמה. שחור שבעין הוי עגול בבהמה כאדם והא דתני דהוי מום בציריא מקום מושב כל העין לא הוי עגול בבהמה כאדם ואי הוי עגול הוי מום דכל בור של מושב העין קרוי גלגל כדאמרי' לקמן (דף כד:) ועמדתי בגלגל עינו של מת עד חוטמי ומפני שהוא עגול כגלגל: לפניהם. לאפוקי דגים דעיניהם בלדיהם וכן נחש: קריא וקיפופא. עוף הלועק בלילה ופניו דומה לחתול ועיניו לפניו: חסורי מיחסרא והכי קתני נראין דברי ר"מ בבהמה ובחיה והוא הדין להריא והיפופא. דעיניו הולכו׳ לפניו ואע״פ דפליגי רבנן עליה : **ודברי חכמים.** נראין לר"מ בשאר עופות דר"מ נמי מודה להו: והתניא. בניחותא: ומאי שנה קריה וקיפופה. דקחמר לרבנן דהוי ולד טפי משאר עופות אי משום דעיניהם הולכות לפניהם הרי חיה ובהמה נמי דעיניהן הולכות לפניהם ופליגי רבנן: לסתוח. לחיים זקופין כאדם מה שאין כן בבהמה ובחיה: **למימרא דחיי.** הא אחותה לא מיתסרא אלא בחייה דאין איסור אחות אשה אלא בחייה: ובמינו. כגון בהמה גמורה מתקיימת ובמינו הוא דמתקיים אבל איהו לא: לידי גיחוך. שחוק. בכל תחבולות הללו עסק ר' ירמיה להביא ר' זירא לידי שחוק ולא שחק דאסור לאדם שימלא פיו שחוקי ור' זירא מחמיר טפי: ל) [חגיגה י: צ"ק ב:],
ב) [לקמן כד:], ג) בכורות
מ., ד) [ג" רבינו חננאל
בניהרא פיי אדום הסובה את
השחור ע" ערוך ערך לר ו"ן, השחור עי ערוך ערך כר וין, 5) [גירסת הערוך בקדים וקיפופא תרגום של הטום והינשוף קדיא וקיפופא עיין בערך קדיא, וו ש״א גמליאל [וכ״א במום׳ לעיל הו ד״ה והאן, ו) ש״א גמליאל והאן, ו) ש״א גמליאל יוטון, או ע מו הנוספת, ה) [תרגום יונתן של לחקה שרה גחכה שרה ושל ויהי כמלחק והוה כמגחך. ערוך ערך גחך, ע) [דמניל וחדם. רש"לן, י) נשם: עינו עגול כשל אדסן, ל) וברכות לא.ן, לם לחסוף לא הפרוד מנון (ל) [לפנינו איתא והקפוד ועי פרש"י שם אמנם איתא כל מיני עופות יפין לחלום חוך מן קריא וקפופא וכן הגי בערוך ע"ש בערן קדיא ולע"ק],

תורה אור השלם

ו. כי הנה יוצר הרים וברא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מָה שַׁחוּ עשַׁה שַׁחַר עִיפָּה וְדֹרַךְּ עַל בַּמְתֵי אָרֶץ יִיְ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת עמוס ד יג

גליון הש"ם

גמ' בקריא וקיפופא. נויקרל י"ל ולת הכוס ולת השלך ואת הינשוף התרגום וקריי' ושלינונא וקרפופא:

מוסף רש"י

מדברי קבלה. נגיאים וכמונים (ב־ק ב:). באוכמא. שחור של עין הנהמה עגול כשל אדם (בכורות מ.). בציריא. כל נית מושב העין הלוצן והסירא קרי ציריא, והוא ודאי אינו עגול כשל

תום' הרא"ש

מיצירה דבהמה דהוי מופנה מיצירה דבהמה דהוי מופנה מצד אחד אבל השתא אייתר ליה הפנאה דאדם למעוטי דלא תלמוד תנין כלל מהך גז"ש: והכא מאי פירכא איכא וא"ת אפילו אי ליכא פירכא נימא לרבנן נמי כמו לר׳ ישמעאל (לא) [']דשבקינן מופנה מצד אחד וילפינן ממופנה משני צדדין. וי"ל דלר׳ ישמעאל הוא דאמרי׳ הכי משום משיבין הלכך לא באה אלא כדי לדחות מופנה מצד לו לדוות מופנה מצד אחד אבל לרבנן דהפנאה של צד השני לצורך הוא כדי שלא נשיב אם יש להשיב ל) הלכך לא אמרינן . מטמאה מחיים שבאתה לדחות מופנה מצד אחד: דלא מטמאה מחיים וטמאה לידה וא"כ ניליף תנין בגז"ש מיצירה דבהמה וליכא למיפרך שמטמא מחיים. וי"ל דאיכא למיפרך מה לבהמה שכן מטמאה לאחר מיתה ותימה וניליף מעוף טהור וי"ל מה לעוף מטמא רגדים ארים . מה לעוף טמא שכן עושין . ממנו דבר המקבל טומאה . כגוז מהעצמות או מהעורות

וילפינן מופנה משני צדדין ולהכי אפניה רחמנא לבהמה משני צדדין כי היכי דלא נגמר מן מופנה מצד אחד רב אחא בריה דרבא מתני לה משמיה דרבי אלעזר לקולא כל גזרה שוה שאינה מופנה כל עיקר למדין ומשיבין מופנה מצד אחד לרבי ישמעאל למדין ואין משיבין לרבגן למדין ומשיבין מופנה משני צדדין דברי הכל למדין ואין משיבין ולרבנן מאי איכא בין מופנה מצד אחד לשאינה מופנה כל עיקר נ"מ היכא דמשכחת לה מופנה מצד אחד ושאינה מופנה כל עיקר ולאו להאי אית ליה פירכא ולאו להאי אית ליה פירכא שבקינן שאינה מופנה כל עיקר וגמרינן ממופנה מצד אחד והכא מאי פירכא איכא משום דאיכא למיפרך מה לאדם שכן מטמא מחיים וכן א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו מעמא דר"מ הואיל ונאמרה בו יצירה כאדם א"ל רבי אמי אלא מעתה המפלת דמות הר אמו ממאה לידה שנאמר יכי הנה יוצר הרים ובורא רוח אמר ליה הר מי קא מפלת אבן היא דקא מפלת ההוא גוש איקרי אלא מעתה המפלת רוח

תהא אמו ממאה לידה הואיל ונאמרה בו

בריאה כאדם דכתיב יובורא רוח וכי תימא

לא מופנה מדהוה ליה למכתב יוצר הרים

ורוח וכתיב ובורא רוח ש"מ לאפנויי א"ל

דנין דברי תורה מדברי תורה שואין דנין דברי תורה מדברי קבלה (אמר) רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן היינו טעמא דר"מ הואיל ועיניהם דומות כשל אדם אלא מעתה ״המפלת דמות נחש תהא אמו ממאה לידה ∘הואיל וגלגל עינו עגולה כשל אדם וכי תימא הכי נמי ליתני נחש אי תנא נחש הוה אמינא בנחש הוא דפליגי רבגן עליה דר"מ דלא כתיב ביה יצירה אבל בהמה וחיה לא פליגי דכתיבא ביה יצירה והא גבי מומין קתני לה סבאת שגלגל עינו עגול כשל אדם לא קשיא הא באוכמא הא יבציריא רבי ינאי אמר היינו מעמא דר"מ הואיל ועיניהם הולכות לפניהם כשל אדם והרי עוף ראין עיניו הולכות לפניו וקאמר ר"מ דממא אמר אביי ©בקריא וקיפופא ובשאר דאין עיניו הולכות לפניו עופות לא מיתיבי ר' חנינא בן יו(אנמיגנום) אומר נראין דברי ר"מ בבהמה וחיה ודברי חכמים בעופות מאי עופות אילימא בקריא וקיפופא מ"ש בהמה וחיה דעיניהן הולכות לפניהן כשל אדם קריא וקיפופא נמי אלא פשימא בשאר עופות מכלל דר"מ פליג בשאר עופות חסורי מיחסרא והכי קתני ר' חנינא בן "(אנטיגנום) אומר נראין דברי ר"מ בבהמה וחיה והוא הדין לקריא וקיפופא ודברי חכמים בשאר עופות שאף ר"מ לא נחלק עמהם אלא בקריא וקיפופא אבל בשאר עופות מודי להו והתניא א"ר אלעזר בר' צדוק המפלת מין בהמה וחיה לדברי ר"מ ולד ולדברי חכמים אינו ולד ובעופות תיבדק למאן תיבדק לאו לדברי ר"מ דאמר קריא וקיפופא אין שאר עופות לא אמר רב אחא בריה דרב איקא לא תיבדק לרבנן דאמרי קריא וקיפופא אין שאר עופות לא ומ"ש קריא וקיפופא מבהמה וחיה הואיל ויש להן לסתות כאדם בעא מיניה רבי ירמיה מר' זירא לר"מ דאמר בהמה במעי אשה ולד מעליא הוא קבל בה אביה קידושין מהו למאי נפקא מינה לאיתסורי באחותה למימרא דחיי והאמר רב יהודה אמר רב לא אמרה ר"מ אלא הואיל ובמינו מתקיים אמר רב אחא בר יעקב עד כאן הביאו רבי ירמיה לר׳ זירא לידי ∞גיחוך ולא גחיך גופא אמר רב יהודה אמר רב לא אמרה רבי מאיר אלא הואיל ובמינו מתקיים אמר רב ירמיה מדפתי

בשום מקום כה"ג וי"ל דמ"מ מה שיש בו מאדם ומתייש הוי כל אחד כתקנו. מיהו בירושלמי משמע דרוא עצמו חי דגרסינן התם רבנן מקשו על דר' מאיר הפילה דמות עורב עומד בראש דקל אומר לו בא חלוץ בא יבם והדר קאמר אדאת מקשה לר' מאיר תיקשי לרבנן דאמר ר' יוחנן כולו אדם ופניו בהמה אינו ולד כולו בהמה ופניו אדם ולד כולו אדם ופניו בהמה עומד

כגון מהעצמות או מהפורות משא"כ בדגי הים כדרות בפ' ידי דמס' כלים כל שבים טהור: דכתיב כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומופנה מדמצי למיכתב בורא רוח והרים: ואין דנין דברי תורה מדברי קבלה. וא"ת האמרי לעיל דבתוספתא דבשבת יליף מקור מקור את מקורה הערה והנה מקור נפתח לבית דוד דהיינו דברי תורה מדברי קבלה וי"ל דשאני הכא דמצי למילף דברי תורה מדברי תורה הלכך לא ילפינן מדברי קבלה: ליתני